

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

İKİNCİ BÖLÜM
KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru No. 55256/20
İsmail KARACAN/TÜRKİYE

Başkan

Tim Eicke ,

Hâkimler

Péter Paczolay,

Stéphane Pisani,

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2025. Bu gayriresmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

KORKMAZTÜRKİYE KARARI

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı* Dorothee von Arnim'in katılımıyla, 9 Eylül 2025 tarihinde Komite halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm),

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan davanın temelinde bulunan, 1957 doğumlu, Mersin'de ikamet eden ve Mersin Barosuna bağlı Avukat S. Çimenlik tarafından temsil edilen, bu ülkenin vatandaşı olan İsmail Karacan ("başvuran") tarafından 1 Aralık Ağustos 2020 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu 55256/20 no.lu başvuruyu,

Sözleşme'nin 6. maddesinin 1 fıkrası ve Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesine ilişkin şikâyetlerin, söz konusu dönemde Türkiye temsilcisi olan, Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Dairesi eski Başkanı Hacı Ali Açıkgül tarafından temsil edilen Türk Hükümetine ("Hükümet") bildirilmesi ve başvurunun geri kalan kısmının kabul edilemez olduğunun belirtilmesi yönündeki kararı,

ve tarafların görüşlerini dikkate alarak,

Gerçekleştirilen müzakerelerin ardından, aşağıdaki kararı vermiştir:

DAVANIN KONUSU

1. Başvuru, başvuranın tazminat talebinin idare mahkemeleri tarafından reddedilmesiyle ilgilidir. Başvuran, bu reddin, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrası anlamında adil yargılanma hakkını ve Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinde öngörülen mülkiyet dokunulmazlığına saygı gösterilmesi hakkını ihlal ettiğini ileri sürmektedir.

A. Davanın Başlangıcı

2. Olayların meydana geldiği tarihte, başvuran, "Gözne ile Ayvagediği [arasında sefer yapan] Minibüsçüleri Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi" üyesi olarak şoförlük yapmaktaydı. Gözne ve Ayvagediği arasında (yaklaşık 4 kilometrelik mesafe) minibüsle özel ve ticari yolcu taşımacılığı yapmaktaydı.

3. Ayvagediği Belediye Meclisi, 5 Şubat 2010 tarihinde, vatandaşlara daha kaliteli hizmet sunmak amacıyla yolcu taşımacılığının Mersin Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılmasına karar vermiştir.

4. Mersin Büyükşehir Belediyesi, 14 Mayıs 2010 tarihinde Ayvagediği Belediye Meclisinin kararını uygulayarak toplu taşıma hizmetini vermeye başlatmıştır.

B. Tam Yargı Davaları

5. Başvuran tarafından tam yargı davası açılması üzerine, idare mahkemeleri, Mersin Büyükşehir Belediyesinin yetki sınırı dışında bir karar aldığı gerekçesiyle 14 Mayıs 2010 tarihli kararı iptal etmiştir.

6. İdare mahkemeleri bu bağlamda, Mersin Büyükşehir Belediyesi'nin itiraz konusu kararı vermek için yer yönünden yetkisinin olmadığına karar vermişlerdir.

7. Danıştay, 8 Temmuz 2020 tarihli kararıyla (E. 2016/12345 – K. 2020/3213), bu kararı onamıştır.

8. Danıştay aynı zamanda, başvurusu kapsamında tazminat da talep etmiş olan başvuranın herhangi bir tazminat iddiasında bulunamayacağına hükmetmiştir.

9. Danıştay, bu bağlamda da idari bir işlemin iptalini gerektiren her türlü hukuka aykırılığın mutlaka hizmet kusuru teşkil etmediğini hatırlatmıştır.

10. Mahkeme, mevcut davanın koşullarında, sadece bir usulsüzlüğün tespit edilmesinin, idarenin sorumluluğunu gerektirecek kadar ciddi bir kusur olarak nitelendirilemeyeceğine kanaat getirmiştir.

11. Dava sonuç olarak, tazminat talebiyle ilgili karar vermesi için Mersin İdare Mahkemesine gönderilmiştir.

12. Mersin İdare Mahkemesi, 29 Mart 2022 tarihli (E. 2022/251 – K. 2022/315) kararında, başvuranın söz konusu güzergâhta taşımacılık faaliyetinde bulunmak için [idare tarafından] usulüne uygun olarak verilmiş bir yetki belgesi veya güzergâh izin belgesine sahip olmadığını tespit etmiştir.

KORKMAZTÜRKİYE KARARI

Sonuç olarak, idare mahkemesi, ilgili kişinin, Mersin Büyükşehir Belediyesinin 14 Mayıs 2010 tarihli iptal edilen kararından neticesinde doğan meşru bir zararının olduğunu ileri süremeyeceğine karar vermiştir.

12. Başvuran bu karara karşı temyiz başvurusunda bulunmuştur.

13. Dosyadaki bilgi ve belgelere göre, dava Danıştay önünde derdestir.

C. Tazminat Davası

14. Başvuran Mahkeme nezdindeki yargılama sürecinde, tam yargı davasının yanı sıra, Mersin İdare Mahkemesi önünde de tazminat davası açmıştır. Başvuran, Mersin Büyükşehir Belediyesinin kendi yetki alanına girmeyen bir karar olarak hizmet kusuru işlediğini ve bu nedenle kendisine tazminat ödenmesi gerektiğini ileri sürmüştür.

15. İdare Mahkemesi şüphesiz, Mersin Büyükşehir Belediyesinin 14 Mayıs 2010 tarihli kararı alma yetkisinin olmadığını, ancak söz konusu kararın alınmasının idarenin sorumluluğunu gerektirecek bir hizmet kusuru teşkil etmediğine hükmetmiştir.

16. İdare Mahkemesi akabinde, idari bir işlemin iptalini gerektiren her türlü hukuka aykırılığın mutlaka hizmet kusuru teşkil etmediğini hatırlatmıştır.

17. Mevcut davanın koşullarında, sadece bir usulsüzlük tespitinin, idarenin sorumluluğunu doğurabilecek derecede ağır bir kusurun varlığını kabul etmek için yeterli olmadığına kanaat getirmiştir.

18. İdare Mahkemesi dolayısıyla, 27 Aralık 2018 tarihli kararıyla (E. 2018/630 K. 2018/1592), başvuranın tazminat talebini reddetmiştir.

19. Başvuran bu karara karşı, Konya Bölge İdare Mahkemesi önünde itiraz etmiştir.

20. Bölge İdare Mahkemesi, 12 Kasım 2019 tarihli kararıyla başvuranın itirazını reddetmiştir.

21. Anayasa Mahkemesi, başvuranın 20 Ocak 2020 tarihinde yaptığı bireysel başvuruyu 26 Mayıs 2020 tarihli kararıyla reddetmiştir. Başvuran,

davasının Konya Bölge İdare Mahkemesi tarafından adil bir şekilde görülmediğini ve kendisine göre mahkemenin yeterli gerekçe göstermeden karar verdiğini iddia etmiştir. Başvuran ayrıca, mülkiyet dokunulmazlığına saygı gösterilmesi hakkının ihlal edildiğinden de şikâyetçi olmuştur.

22. Yargılamanın adilliği hususuna ilişkin olarak Anayasa Mahkemesi, dosyadaki unsurlar ve ileri sürülen iddialar dikkate alındığında, başvuranın, Konya Bölge İdare Mahkemesinin yeterli gerekçe göstermeden bir karar vererek adil yargılanma şartlarını yerine getirmediği yönündeki iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olduğu kanaatine varmıştır.

23. Mülkiyet hakkına saygı konusunda Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın 35. maddesi anlamında bir mülke sahip olduğunu ispatlama yükümlülüğü bulunan başvuranın, dosyaya eklenen belgeler ışığında, tazminat alma konusunda meşru bir beklentiye sahip olamayacağına ve mülkiyet hakkına ilişkin şikâyetlerinin Anayasa hükümleriyle konu bakımından (*ratione materiae*) uyumsuz olduğuna hükmetmiştir.

D. Şikâyetler

24. Mahkeme önünde, başvuran, Mersin Büyükşehir Belediyesinin 14 Mayıs 2010 tarihli kararının iptali için açtığı davanın idare mahkemeleri tarafından kabul edilmiş olmasına rağmen, aynı mahkemelerce tazminat talebinin reddedilmesinden şikâyetçi olmaktadır (yukarıdaki 15-24. paragraflar).

25. Başvuran, bu koşullar altında ulusal mahkemelerin verdiği kararın adil olmadığını (Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrası) ve mülkiyetine saygı hakkının ihlal edildiğini (Sözleşme'ye Ek 1. No.lu Protokol'ün 1. maddesi) düşünmektedir.

MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ

26. Mahkeme, bireysel başvuru hakkının kötüye kullanılması, iç hukuk yollarının tüketilmemesi ve mağdur sıfatı ile ilgili olarak Hükümet tarafından ileri sürülen tüm kabul edilemezlik itirazlarının tamamı hakkında karar

vermesine gerek olmadığını, zira başvuranın şikâyetlerinin aşağıda belirtilen nedenlerle her halükârda kabul edilemez olduğuna kanaat getirmektedir.

A. Sözleşme'nin 6. Maddesinin 1. Fıkrası Hakkında

27. Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrası uyarınca yapılan şikâyetlere ilişkin olarak Mahkeme, başvuranın tazminat talebinin idare mahkemeleri tarafından esas olarak şu nedenle reddedildiğini gözlemlemektedir: idare mahkemeleri, bir idari işlemin, işlemi yapan idarenin (yer yönünden) yetki alanı dışında olması nedeniyle iptal edilmesinin, otomatik olarak tazminat hakkı doğuran bir idari kusur oluşturmadığı kanaatindedir (bk. yukarıdaki 16-21. paragraflar).

29. Başvuran, ulusal mahkemelerin tazminat talebini reddetme yaklaşımına itiraz etmektedir. Bu bağlamda Mahkeme, olaylara ilişkin kendi görüşünü ulusal mahkemelerin görüşünün yerine koymasının kendi görev alanına girmediğini ve ilke olarak, söz konusu mahkemeler tarafından toplanan verileri değerlendirme görevinin yine bu mahkemelere ait olduğunu hatırlatmaktadır. Her ne kadar bu mahkemelerin tespitleri Mahkeme için bağlayıcı olmasa da, Mahkeme normalde, yalnızca bu konuda ikna edici verilere sahip olması halinde bu mahkemelerin tespitlerinden sapabilir. (*Radomilja ve diğerleri/Hırvatistan* [BD], no. 37685/10 ve 22768/12, § 150, 20 Mart 2018). Mahkeme ayrıca, iç hukukun yorumlanması ve uygulanmasının öncelikle ulusal makamlara, özellikle de ulusal mahkemelere ait olduğunu hatırlatmaktadır (bk. diğer kararlar arasında, Sözleşme'ye Ek 1. No.lu Protokol'ün 1. maddesi bağlamında, *Jahn ve diğerleri/Almanya* [BD], no. 46720/99 ve 2 diğerleri, § 86, AİHM 2005-VI). Mahkemenin, özellikle dava dosyasında yetkili makamların söz konusu yasal hükümleri açıkça yanlış veya keyfi sonuçlara yol açacak şekilde uyguladıkları sonucuna varmasına olanak tanıyan bir kanıt bulunmaması halinde, iç hukuka riayet edilip edilmediğini tespit etmek için sınırlı bir yetkiye sahiptir (Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi bağlamında bk. *Beyeler/İtalya* [BD], no. 33202/96, § 108, AİHM 2000-I)

28. Mahkeme, mevcut davanın özel koşullarında, ulusal mahkemelerin delilleri değerlendirmesinde veya bunlardan çıkardıkları sonuçlarda keyfi veya açıkça dayanaktan yoksun hiçbir unsur görmemektedir.

29. Mahkeme, söz konusu mahkemelerin tarafların argümanlarını çekişmeli olarak dinledikten ve kendilerine sunulan tüm delilleri dikkatlice inceledikten sonra, uyuşmazlık konusunda net bir sonuca vardıklarını tespit etmektedir. Ulusal mahkemelerin kararları, başvuranın tazminat talebinin reddedilmesinin kesin nedenlerinin açık bir şekilde belirlenmesini mümkün kılmıştır.

30. Mahkeme, ulusal mahkemelerin kararının herhangi bir hukuki dayanağı olmadığını veya olayların meydana geldiği tarihte yürürlükte olan iç hukukun ilgili hükümlerine açıkça aykırı olduğunu düşündürecek herhangi bir unsur tespit etmemektedir.

31. Sonuç olarak, başvuranın, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrası uyarınca yaptığı şikâyetlerin açıkça dayanaktan yoksundur ve Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının (a) bendi ve 4. fıkrası uyarınca reddedilmelidir.

B. Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. Maddesi Hakkında

32. Mahkeme, Mersin İdare Mahkemesinin 29 Mart 2022 tarihli kararına (E. 2022/251 – K. 2022/315) dayalı olarak Hükümetin açıklamalarını dikkate alarak başlamaktadır. Bu karardan, başvuranın söz konusu güzergâhta taşımacılık faaliyetleri yürütmek için idare tarafından usulüne uygun olarak verilmiş bir yetki belgesi veya güzergâh izin belgesine sahip olmadığı anlaşılmaktadır (yukarıdaki 12. paragraf).

33. Mahkeme, Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin ilk kısmında geçen “mal ve mülk” kavramının, maddi malların mülkiyetiyle sınırlı olmayan ve iç hukuktaki şekli sınıflandırmalardan bağımsız özerk bir kapsama sahip olduğunu hatırlatmaktadır: Varlıkları oluşturan diğer bazı hak ve menfaatler de “mülkiyet hakkı” ve dolayısıyla bu hükmün amaçları doğrultusunda “mal varlığı” olarak kabul edilebilir. Her davada, bir bütün olarak ele alındığında, koşulların başvuranı Sözleşme'ye Ek 1. No.lu

Protokolün 1. maddesiyle korunan önemli bir menfaatin sahibi haline getirip getirmediğinin incelenmesi önemlidir. (*Depalle/Fransa* [BD], no. 34044/02, § 62, AİHM 2010; *Iatridis/Yunanistan* [BD], No. 31107/96, § 54, AİHM 1999 II ve *Hamer/Belçika*, no. 21861/03, § 75, AİHM 2007-V).

34. Mahkeme ayrıca, ticari bir faaliyette bulunma ruhsatının mülkiyet teşkil ettiğini ve bunun geri alınmasının Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinde güvence altına alınan hakkın ihlali anlamına geldiğini hatırlatmaktadır (*Megadat.com SRL/Moldova*, no. 21151/04, §§ 62-63, AİHM 2008; *Rosenzweig and Bonded Warehouses Ltd./Polonya*, no. 51728/99, § 49, 28 Temmuz 2005).

35. Mahkeme, mevcut davada, Hükümetin de belirttiği gibi, Mersin İdare Mahkemesinin, başvuranın Gözne ile Ayvagediği arasında taşımacılık faaliyetini yürütmesine olanak sağlayacak bir taşımacılık ruhsatı veya başka bir yetki belgesi almadığını tespit ettiğini kaydetmektedir. Mahkeme ayrıca, Anayasa Mahkemesinin, dava dosyasındaki unsurları göz önünde bulundurarak, başvuranın tazminat beklentisinin meşru olmadığına ve mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesi hakkına ilişkin şikâyetlerinin Anayasa hükümleriyle konu bakımından (*ratione materiae*) bağdaşmadığına hükmettiğini tespit etmektedir. Bu durumda, ulusal mahkemelerinin tespitleri dikkate alındığında, Mahkeme, başvuranın Sözleşme'ye Ek 1. No.lu Protokol'ün 1. maddesi ile korunan önemli bir menfaate sahip olduğunun kabul edilemeyeceği kanaatindedir.

36. Mahkeme, mevcut davanın koşullarında, yetkililerin hoşgörüsünün, başvuranın izin almadan faaliyetine süresiz olarak devam edebileceğine dair meşru bir beklenti veya umut doğuramayacağı kanaatindedir.

37. İlgili kişinin, yetkili makam tarafından verilen bir idari iznin yokluğunda, bu durumun süresiz olarak devam edemeyeceğine dair açık bir risk bulunduğunu bilmemesi mümkün değildir (bk. bu davaya uygulanabildiği ölçüde (*mutatis mutandis*), *Werra Naturstein GmbH & Co*

KG/Almanya, no. 32377/12, § 52, 19 Ocak 2017 ve *Fredin/İsveç (no. 1)*, 18 Şubat 1991, §§ 51-55, Seri A no. 192).

38. Bu hususlara ek olarak ve hatta başvuranın söz konusu güzergâh için bir işletme ruhsatına sahip olduğu varsayıldığında bile, Mahkeme, ihtilaf konusu müdahaleye ilişkin olarak, başvuranın hiçbir zaman Gözne ile Ayvagediği arasındaki güzergâhta taşımacılık faaliyetleri üzerinde bir tekele sahip olmadığını ve dolayısıyla söz konusu güzergâhtaki taşımacılığın rekabete açılmasının tamamen mümkün olduğunu gözlemlemektedir.

39. Ayrıca, Mersin Büyükşehir Belediyesinin kararı sadece toplu taşıma hizmetinin kurulmasıyla ilgiliydi ve özel bir şirketin ulaşım faaliyetinde bulunmasına engel teşkil etmemekteydi.

40. Bu noktada, Hükümetin de belirttiği gibi, başvuranın söz konusu güzergâhta taşımacılık faaliyetlerini 9 Mart 2014 tarihine kadar sürdürdüğü ve bu tarihten sonra minibüsünü satarak faaliyetlerine kendi isteğiyle son verdiği belirtmek gerekir. Bununla birlikte, eğer başvuran korunan bir malvarlığı menfaati olduğunu düşünüyorduyorsa, bu faaliyeti yürütmek için idareye usulüne uygun bir izin talebinde bulunmasını engelleyen hiçbir şey yoktu.

41. Yukarıda belirtilenler ışığında Anayasa Mahkemesi gibi Mahkeme de, başvuranın korunan bir mülkiyet hakkına sahip olmadığı ve bu nedenle Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi anlamında bir "mülk"ün varlığını ileri süremeyeceği sonucuna varmaktadır

42. Sonuç olarak, başvuranın Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesine dayanan şikâyeti, Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının (a) bendi anlamında Sözleşme hükümleriyle konu bakımından (*ratione materiae*) uyumsuzdur ve bu şikâyetin, Sözleşme'nin 35. maddesinin 4. fıkrası uyarınca reddedilmesi gerekmektedir.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, Oy Birliğiyle,

Başvurunun kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

KORKMAZTÜRKİYE KARARI

İşbu karar, Fransızca dilinde tanzim edilmiş olup 2 Ekim 2025 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Dorothee von Arnim
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Tim Eicke
Başkan